

Svarbiausių mineralinių žaliavų poreikis Europos Sąjungoje didėja

Europos komisija šių metų rugsėjį paskelbė komunikatą „Atsparumo, susijusio su svarbiausiosiomis žaliavomis, didinimas. Kaip siekti didesnio saugumo ir tvarumo?“ (2020-09-03 COM(2020) 474 final). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0474&from=EN>.

Jame pateikta vertinga informacija apie mineralinių žaliavų svarbą ir veiksmus kaip jomis apsirūpinti.

Metalai, mineralai ir gamtinės medžiagos yra neatsiejama mūsų kasdienio gyvenimo dalis. Žaliavos, kurių reikšmė ekonomikai yra didžiausia ir kurioms būdinga didelė tiekimo rizika, vadinamos svarbiausiosiomis žaliavomis. Svarbiausiosios žaliavos yra itin svarbios daugelio pramonės ekosistemų veikimui ir vientisumui. Volframas priverčia telefoną vibruoti. Galis ir indis reikalingi šviestuvuose naudojamai šviesos diodų (LED) technologijai. Puslaidininkiams gaminti reikalingas silicio metalas. Vandenilio elementams ir elektrolizeriams reikia platinos grupės metalų.

2020 m. svarbiausiosios žaliavos (naujos, palyginti su 2017 m., paryškintos)

Stibis	Hafnis	Fosforas
Baritas	Sunkieji retųjų žemių elementai	Skandis
Berilis	Lengvieji retųjų žemių elementai	Silicio metalas
Bismutas	Indis	Tantalas
Boratas	Magnis	Volframas
Kobaltas	Gamtinis grafitas	Vanadis
Koksinės anglis	Gamtinis kaučiukas	Boksitas
Fluoritas	Niobis	Litis
Galis	Platinos grupės metalai	Titanas
Germanis	Fosfatinės uolienos	Stroncis

Daugelio svarbiausiųjų žaliavų pasiūla yra labai koncentruota. Pavyzdžiui, Kinija patenkina 98 proc. ES retųjų žemių elementų (RŽE) poreikio, Turkija – 98 proc. ES borato poreikio, Pietų Afrika – 71 proc. ES platinos poreikio ir net didesnę dalį platinos grupės metalų – iridžio, rodžio ir rutenio – poreikio. ES hafnio ir stroncio poreikį tenkina pavienės ES bendrovės.

Europos šalių geologijos tarnybų asociacija (EuroGeoSurveys) vykdo įvairius su mineralinėmis žaliavomis susijusius projektus, teikia informaciją Europos komisijai. LGT yra šios asociacijos narė nuo 1994 metų.

Europos inovacijų partnerystės žaliavų srityje ekspertinėje grupėje (Commission operational expert group of the European Innovation Partnership on Raw Materials (E03392) Lietuvos geologijos tarnybą prie Aplinkos ministerijos atstovaus Tarnybos direktorius Giedrius Giparas.

*Lietuvos geologijos tarnybos
vyr. patarėjas Jonas Satkūnas*